

діяльності. При цьому не варто відкидати загальноекономічні фактори, стан економіки та ринку. Головне при виборі інвестора пам'ятати, що від обраної моделі фінансування напряду залежать перспективи розвитку бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Blank S. G. The Four Steps to the Epiphany / S. G. Blank. – М. : Cafepress, 2005. – 176 с.
2. Івашова Н. В. Моделі фінансування стартапів / Н. В. Івашова, М. В. Василенко // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 4. – С. 113–114.
3. Характерні риси стартапів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pro-biznes.com.ua>
4. Що таке стартап? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://biznesua.com.ua/shho-take-startap>
5. Гринько Т. В. Формирование механизма инновационного развития предприятия / Т. В. Гринько // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 7. – С. 18–22.

Лозицький Я. Р., Марухно П. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКА НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ

Останнім часом зростають масштаби та негативні наслідки тіньової економіки на економічні системи практично всіх країн, тому питанням впливу даного явища на економічні системи приділяється все більше уваги.

Тіньова економіка присутня у будь-якій країні, як вже було сказано, але в Україні її рівень досить високий.

Через тіньові економічні процеси в нашій країні виникає суттєвий та мабуть основний бар'єр до інтеграції нашої держави у євро спільноту та розвитку конкурентоспроможності на зовнішньому ринку. Тіньова економіка країни руйнує соціальні стандарти життя населення, перешкоджаючи підвищувати якість життя. Вона відображає активні протизаконні економічні процеси, є проекцією високого рівня корумпованості державних чиновників та недосконалості правової і податкової культури. Питання своєчасного виявлення тіньових процесів та протидія ним являються в нинішніх умовах економічної кризи вкрай актуальними.

Дослідження описаного явища представляє надто складний процес і викликає великий інтерес у науковців. Протизаконні дії в економіці можуть спостерігати пересічні громадяни, не маючи навіть спеціальної економічної

освіти, але кількісно виміряти наслідки даного явища дуже складно, оскільки будь-яка економічна інформація в умовах жорстокої конкурентної боротьби набуває статусу конфіденційної.

Тіньова економіка в нашій країні не виникла спонтанно, вона є результатом системної економічної кризи. Після розвалу СРСР відбувся перехід від соціалістичної до ринкової форми організації економіки, під час цього й відбулась реструктуризація тіньового сектора економіки.

Найбільш відомими вченими, які займались вивченням наслідків тіньової економіки можна віднести Р. Гутманна, Е. Фейга, Б. Румера, Л. Ронсека, Д. Блейдса, Б. Даллаго. Серед українських вчених слід виділити О. Барановського, О. Турчинова, А. Базилюка, Я. Жаліла, В. Мандибуру.

В працях цих науковців було виявлено дві ознаки, притаманні тіньовій економіці: 1) протиправна діяльність у виключно власних інтересах з метою отримання доходу; 2) отримання доходу, який повністю або частково переведений з-під фіскального контролю для отримання знову ж таки економічної вигоди.

Рівень тіньової економіки згідно з різними дослідженнями варіюється на рівні від 20 до 50 % від ВВП. Для прикладу, в Ізраїлі цей показник знаходиться на рівні 6 %, у Швейцарії – 8 %, а у Китаї – 13 % [2].

Головною причиною такого великого показника, на наш погляд, є неефективна державна політика, відсутність реформ для подолання корупції. Адже, поки в Україні буде процвітати корупція, рівень тіньової економіки буде лише зростати.

На рис. 1 наведено данні Держкомстату та незалежного експерта Фрідріха Шнайдера професора економіки Лінського університету з приводу частки тіньової економіки України.

Починаючи з 2012 року частка тіньової економіки була виміряна за інтегральним показником. Слід зазначити, що данні Держкомстату й незалежного вченого сильно різняться. Видно, що дані Держкомстату значно занижені через неефективний контроль даного явища з боку держави. Це в свою чергу нашою думкою, що держава не бореться з проблемами тіньової економіки, а навпаки, допомагає розвиватись.

Згідно з дослідженнями європейських вчених обсяги тіньової економіки та незаконні грошові потоки постійно зростають протягом 15 років. Наслідками

такого негативного явища в економіці будь-якої країни і безпосередньо в економіці України є: зменшення податкових платежів до бюджету; погіршення умов існування соціального сектора країни; «відтік» грошових коштів за кордон; різке зменшення обсягів легального виробництва; вивільнення працівників та зростання рівня безробіття; нестабільність умов інвестування для внутрішніх і зовнішніх інвесторів.

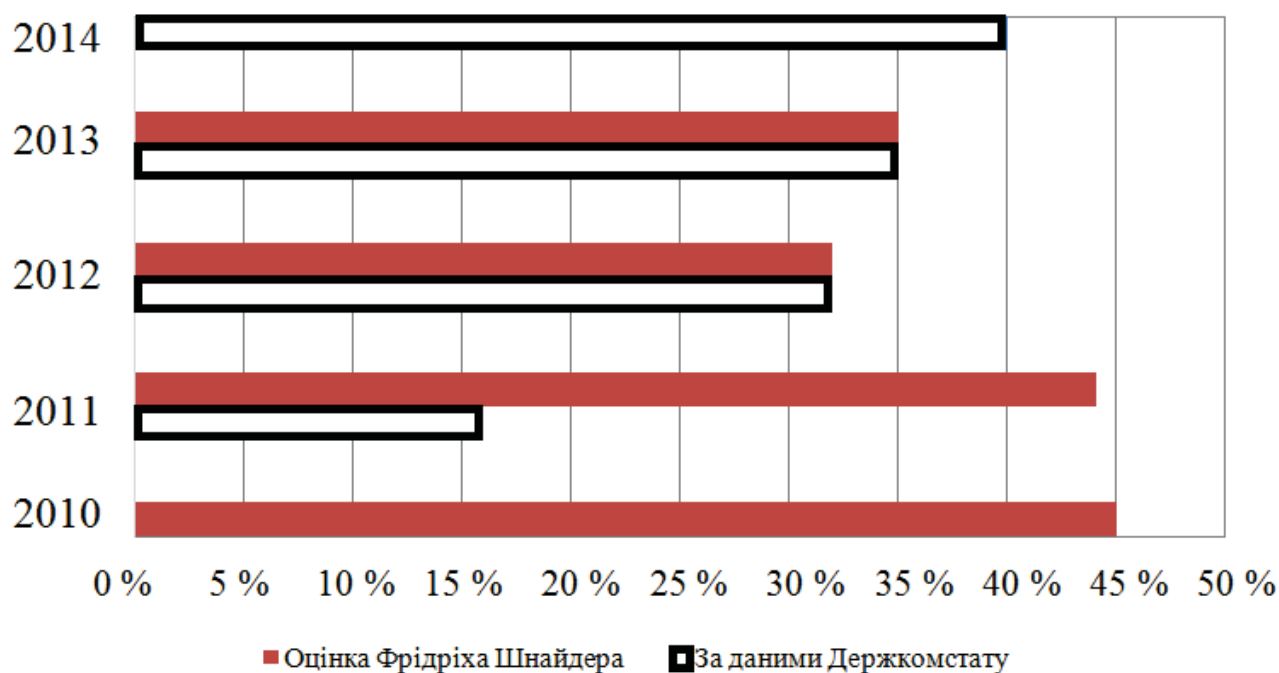

Рис. 1. Динаміка частки тіньової економіки України за 2010–2014 роки [3]

Більш детально розглянемо вплив тіньової економіки на скорочення податкових надходжень до бюджету. Сьогодні величезна кількість робітників отримують заробітну платню «у конвертах», що лише погіршує ситуацію в даному контексті. І така практика присутня щонайменше на половині підприємств країни. Згідно з дослідженнями, обсяги тіньової зарплати в Україні складає орієнтовано 180 млрд грн, а за оцінками податківців – 145 млрд грн щорічно. Обсяг тіньового сектора економіки України становить як мінімум 350 млрд грн на рік [2].

За оцінками доходів населення і роздрібного товарообороту, рівень тіньових доходів домогосподарств може сягати 47–50 %. Орієнтовні втрати бюджету сягають 45 млрд грн, а недоотримані соціальні внески складають більш ніж 97 млрд грн на рік [2].

Головними ініціаторами боротьби з таким явищем виступає легальний бізнес та різні громадські активісти, але таких людей досить мало і всі їх зусилля досить незначні, тому й не можуть внести значних змін для боротьби з цією проблемою. Не можна сказати, що їх намагання марні, але вони дуже мізерні.

Таким чином можна стверджувати, що тіньову економіку не можливо повністю викоринити без втручання державних органів та реформування економіки. Але можна в разі зменшити її показник за рахунок вдосконалення методів у дослідженнях цієї проблеми, а також активних змін у законодавстві та контролю за дотриманням існуючих законів.

На сьогоднішній день органами влади України було прийнято велику кількість законів, вжито чимало заходів щодо виведення економіки із тіні, але бажаного результату вони не дали.

Головною метою боротьби з тіньовим сектором економіки України є покращення умов інвестування, полегшення податкового зобов'язання та регулятивного тиску на підприємців, захист прав власності та регулювання відносин у процесі трудової діяльності.

Здійснення різних заходів щодо поступового виводу економіки з тіні не лише сприятиме створенню повноцінного та багатого ринкового середовища, процесу демократизації економіки, легалізації капіталу, а й забезпеченню відродження та ефективного розвитку українського підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Горобінська І. В. Тіньова економіка – як результат ухилення від сплати податків [Електронний ресурс] / І. В. Горобінська, О. І. Шептунова // Збірник наукових праць НТУ. – 2009. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>
2. Обсяг тіньової економіки України становить 350 мільярдів [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 19.08.2012. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua>
3. Тіньова економіка в Україні : причини та шляхи подолання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf